

Beste Raad,

Als onafhankelijke belangenbehartigers voor dak- en thuisloze mensen in Utrecht maken wij ons grote zorgen over het toenemende aantal mensen dat te maken heeft met dakloosheid in een tijd waarin de gemeente voor een grote bezuinigingsopdracht staat. Via deze brief willen wij u informeren over onze visie op de huidige beleidsnota Utrecht Onderdak.

Om te beginnen willen wij benadrukken dat er momenteel geen goed zicht is op de grootte van het probleem. Tot op heden baseren we ons enkel op schattingen en cijfers uit de maatschappelijke opvang. Echter, het overgrote deel van de dakloosheid in Utrecht blijft onzichtbaar. We zien een toenemend aantal mensen dat grijs woont (bijvoorbeeld op een bank) in Utrecht en de regio om ons heen, die nu (nog) niet aankloppen voor hulp. Als belangenbehartigers pleiten wij daarom in eerste instantie voor het goed in beeld brengen van dakloosheid en de diversiteit van dit probleem. Pas wanneer het probleem inzichtelijk is, kunnen we daadwerkelijk en efficiënt gaan nadenken over passende oplossingen en preventiemaatregelen. Wij zijn daarom voorstander van de Ethos-light telling, aangezien dit momenteel de meest inclusieve tool is om dakloosheid daadwerkelijk zo goed mogelijk in beeld te brengen.

De beleidsnota spreekt meermaals over de wettelijke opgave en de humanitaire ondergrens. Deze ondergrens wordt echter nergens expliciet gemaakt, zelfs de toegankelijkheid van de koudweerregeling lijkt onder druk te komen staan door de groeiende instroom van mensen die zich genoodzaakt voelen hiervan gebruik te maken. Doelgroepoverstijgend werken op basis van kwetsbaarheid klinkt passend voor een mensenrechtenstad, echter tot op heden zien wij dat de 20 bedden die eerst enkel voor kwetsbare EU-burgers waren (waarvan er 250 in Utrecht zijn) nu voor de helft flexibel zijn en ook gebruikt worden als overloop bedden voor 'rechthebbende' dakloze mensen. Deze zogenaamd 'rechthebbende' mensen horen eigenlijk een plek te krijgen in de reguliere opvang in plaats van op de Stadsbrug, waar de kwaliteit van de opvang significant lager is. Een tekort aan reguliere plekken, mag geen reden zijn om minder bedden voor kwetsbare EU-burgers vrij te maken, waar de behoefte vooralsnog hoger is dan het aanbod. Daarbij is de toegang tot de doorlopende winteropvangbedden (voor dakloze EU-burgers) in de praktijk niet enkel op kwetsbaarheid gericht, maar in onze ervaring voornamelijk ook op uitstroomperspectief. Kwetsbaarheid en de humanitaire ondergrens zijn mooie uitgangspunten, maar wanneer die niet expliciet gemaakt worden kan dit ook leiden tot een misleidend verschil tussen theorie en praktijk.

We zijn blij om te lezen dat er aandacht is voor preventie, uiteindelijk is voorkomen beter dan genezen. Echter, preventie betekent ook mensen helpen voordat zij verder afzakken. Strengere toelatingseisen, de voorwaarden aanpak en als uitgangspunt inzetten op wat mensen zelf kunnen binnen hun eigen netwerk zijn daarom het tegenovergestelde van preventie maatregelen. Ook herkennen wij het beeld van 'perverse prikkels' niet en geloven wij niet dat activering daadwerkelijk zal helpen richting betere uitstroom. De opvang is, ondanks alle kwalitatieve verbeteringen, geen prettige plek om te verblijven. Het kost veel energie om constant tussen allerlei verschillende onbekende mensen te leven. Ook bevinden mensen in de opvang zich in een zeer kwetsbare positie, herstel begint pas wanneer mensen weer een eigen plek hebben. Pas dan kan worden uitgegaan van een nieuw perspectief voor de toekomst. Activering en een intensievere voorwaarden aanpak

kosten geld en zullen om de bovenstaande redenen volgens ons geen gewenst resultaat opleveren.

Op de lange termijn zal de kwantiteit van opvangplekken verhogen door de kwaliteit te verlagen (zoals meer meerpersoonsskamers), meer kosten opleveren aangezien herstel langer zal duren. We begrijpen de huidige noodzaak voor dergelijke maatregelen, echter, het is belangrijk om bij het inzetten van deze maatregelen ook direct een plan te maken voor de verdere toekomst. Hoe gaan we de transitie van opvang naar wonen vormgeven, op welk punt gaan we daadwerkelijk opvangplekken omzetten naar huisvesting? Om te voorkomen dat we de komende jaren pleisters blijven plakken, zal er een concreet transitieplan moeten komen wat de groei van dit probleem en de kernoorzaken ervan als basis neemt. Als het gaat over de bezuinigingsopgave voor de komende jaren, dan is dit de enige manier, zoals de kosten-batenanalyse van Cebeon (2022) laat zien.

Uiteindelijk is eigen regie en betekenisvolle participatie van de mensen over wie het gaat de enige manier om tot oplossingen te komen die daadwerkelijk effectief zullen zijn. Mensen weten zelf wat ze nodig hebben, geef ze de regie om daar eigen keuzes in te maken. We spreken van eigen verantwoordelijkheid wanneer mensen aankloppen voor hulp, maar wanneer er sprake is van hulp wordt alle eigen verantwoordelijkheid afgenomen.

We danken u bij voorbaat voor het ter overweging nemen van onze punten,

Stichting Goud,
RechtOp,
Villa Vrede,
De Achterkant

